

ARKEOLOGISEN KOHTEEN TARKASTUS

Tunnistetiedot

Kunta: Lohja Muinaisjään.reknro: 1000012723
Alue: Ojamo Luokka: I
Nimi: Ojamon rautakaivos Ajoitus: historiallinen
Kohteen laji: kaivos/asuinpaikka Lukumäärä: 1
Kohteesta muita kortteja 0 kpl (ks. täyttöohjeet)
Tarkastaja: A. Hopeala, P. Maaranen Tarkastusaika: 29.10.2008

Sijaintitiedot

Peruskartta KKJ Pinta-ala _____
x = 6684224 y = 3335197 z = _____
Suunta ja etäisyys kirkosta tms. reilut 2,5 km Pyhän Laurin kirkosta lounaaseen.

Hoito ja kunto (ks. täyttöohjeet)

A B C D E F G

Tila ja omistaja (ks. täyttöohjeet)

Kylä/kaupunginosa: Ojamo
Tila/Rno/Nimi Kanta-Ojamo
tai Kortteli/tontti/palsta _____
Omistaja: Vanha Lohja-säätiö Puhelin: _____
Osoite: Eero Ahtela/Lohjan museo Postitmp: _____
Kiinteistötunnus

444	465	1	213

 vuokrattu, ks huomautukset

Lisää kiinteistöjä kpl

Aiemmat tiedot: Kohteesta on erillinen hoidon- ja käytön tarkastusraportti
3.11.2008/P. Maaranen

Aiemmat löydöt: ei ole.

Tarkastuslöydöt: ei ole.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

kartat sijaintipaikkakartta

muut liitteet:

negatiivit:

diat:

Tarkastuksen aihe: Kohde käytiin tarkastamassa 29.10.2008. Mukana olivat al-lekirjoittaneen ja Päivi Maarasen lisäksi Lohjan museon edustajat, joista Eero Ahte-la myös Vanha Lohja -säätiön edustajana. Käynti tehtiin Eero Ahtelan aloitteesta. Käynnin perusteella laaditaan Museoviraston toimesta erillinen hoito- ja käyttö-suunnitelma, jonka perusteella voidaan parantaa muinaisjäännöksen säilymistä ja suunnitella säätiön toivomuksesta alueen kehittämistä vierailukohteena.

Kohteen kuvaus: Historiallisten lähteiden mukaan kaivostoimintaa harjoitettiin Ojamossa kolmeen eri otteeseen 1540-luvulta. Kohde on siten Suomen vanhin rau-takaivos, aina 1860-luvun alkuun asti toiminnassa ollut.

Rautakaivosalue sijaitsee kartanon lounais- ja luoteispuolella sekametsässä. Kai-vosalue jakaantuu kahteen eri alueeseen, joissa sijaitsee vedentäyttämiä kaivoskui-luja, ilmanottoaukkoja ja kuonakasoja. Syvät kaivoskuilut on merkitty rautaverkolla ja merkkinarulla. Kuiluja, muita kuoppia ja rakenteita on noin 10 kpl ja niiden koko vaihtelee. Osassa kuiluista on roskaa ja puuaineista, osa on kohtalaisessa kunnossa. Pääkaivoskuilussa on ilmeisesti säilynyt lisäksi veden alla kaivostoimintaan liittyviä puurakenteita Eero Ahtelan mukaan. Tieto on saatu sukeltamistutkimuksella. Kuo-nakasoja on runsaasti.

Kartanon pihapiiristä kulkee tie kohti rantaa, missä sijaitsee kaivostoimintaan liitty-nyt hirsitupa. Hirsitupa kaipaa kunnostamista.

Nykyinen uudempi Ojamon kartanon päärakennus on peräisin 1850-luvulta. Sekä siinä, että pihapiiristä hiukan kaakkoon sijaitsevassa samalta ajalta peräisin olevan navetan rakenteissa on hyödynnetty kaivoksen louhoskiviä. Välittömästi pääraken-nuksen takana sijaitsee rauhoitettu luonnonsuojelualue.

Lounaassa villiintynyt pihapiiri rajautuu kiviaitaan jossa olevasta aukosta avautuu lehmuskujanne kohti eversti Schwertsikoffin hautaa 1800-luvun lopulta. Hautamo-mentti on kohtalaisessa kunnossa. Haudalle vievän lehmuskujanteen molemmin puolin on luultavasti ollut peltoaluetta, johon viittaavat maastossa havaitut jäänteet pelto-ojituksesta. Kuninkaan kartastossa alue on peltoa ja niittyä.

Sekä kaivosta että kartanoa ympäröivää maastoa on hoidettu vain vähän. Kaivoksen alueella maa on nokista ja likaista.

Ympäristö ja maasto: Kohde sijoittuu kahdelle ympäristöstään kohoavalle mineraalimaapeitteiselle kumpareelle, joiden muoto on sivukiven läjityksen vuoksi muuttunut luontaisesta. Kasvillisuustyyppejä on OMaT/OMT. Kasvillisuus on rehevää, valtapuuna koivu ja haapa, seassa myös jalopuuta. Pensaskerros kohtalainen tai paikoin tiheä, käsittäen nuorta lehtipuuta, haapaa ja pihlajaa. Kenttäkerroksen kasvillisuus paikoin rehevää, kuitenkin sivukivialueilla niukkaa kiveyksen paksuuden takia.

Laajuuden arviointiperuste: perustuu maastohavaintoihin sekä karttatulkintaan.

Luokitusehdotus perusteluineen: luokka I. Hyvin säilynyt historiallisen ajan kartano pihapiireineen ja kaivosalue, missä on runsaasti erilaisia rakenteita ja johon liittyy perimätietoa saatavilla.

Ehdotus suoja-alueeksi: näkyvä osa välittömine lähiympäristöineen

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Opas: Eero Ahtela, Lohjan museo

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: -

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys: Tarkastetulla alueella ei välitöntä maankäyttöpainetta.

Lähilöytöjä:

Selostus jätetty

15.12.2008

Helsinki

Aika

Paikka

Anniina Hopeala

Jatkotoimenpiteitä: Jossain vaiheessa kohde tulisi kartoittaa maastossa siellä olevien rakenteiden paikantamiseksi ja dokumentoinniksi.

Huomautuksia ja lisäyksiä: Ympäristön monimuotoisuuden kannalta erityisesti huomioitavia ovat pystyynkuolleet tai lahoavat lehtipuut ja alueella kasvavat ruusulajit, jotka on otettava huomioon toimenpiteitä suunniteltaessa.

Hoito ja kunto -koodiselitykset

A. Kunto: 1=koskematon, 2=tutkittu osittain, 3=tutkittu kokonaan, 4=tuhoutunut osittain, 5=tuhoutunut kokonaan, 6=tutkittu ja tuhoutunut osittain, 7=tutkittu ja tuhoutunut kokonaan

B. Alkuperäisyys: 1=täysin alkuperäinen, 2=entisöity osittain, 3=entisöity kokonaan
4=siirretty alkuperäiseltä paikaltaan

C. Hoitotarve: 1=vaatii entistämistä, 2=vaatii kunnostamista, 3=vaatii puhdistamista tai esiin kaivamista, 4=vaatii tuki- tai suojarakenteita, 5=vaatii tutkimuksia tuhoutumisen estämiseksi, 6=vaatii jatkuvaa hoitoa, 7=ei vaadi hoitotoimenpiteitä

D. Hoitotilanne: 1=peruskunnostettu, 2=tuettu rakentein, 3=pidetään puhtaana

E. Rajaustarkkuus: 1=rajattu arvion pohjalta, 2=rajattu osittaisella koekaivauksella, 3=rajattu kokonaan epävarmasti koekaivauksin, 4=rajattu kokonaan luotettavin koekaivauksi, 5=rajattu näkyvien rakenteiden perusteella

F. Vahvistustapa: 1=rajattu vain muinaisjäännos, 2=rajattu vain suoja-alue, 3=rajattu sekä muinaisjäännos että suoja-alue

G. Maastomerkintä: 1=kuparitaulu, 2=kertova taulu, 3=paalurajaus ilman taulua, 4=paalurajaus ja taulu, 5=aitaus ja taulu, 6=rakennus ympärillä ja taulu

Karttaliite tarkastuskertomukseen 15.12.2008 Lohja, Ojamon rauta-
kaivos Sijaintikartta
Anniina Hopeala

